

Tórshavn — Chicago

Er Havnin vorðin Atlantshavns Chicago?

Hetta er ein spurningur, sum verður meira og meira átrúðandi, um ein skal trúgva tí, sum Guð og hvør maður tosar um úti á gøtuni.

Nú skal ein ikki trúgva øllum, sum fólk tosar um, men tá tað snýr seg um dagligt lógloysi — sjálvt tá tað er so álvarsligt sum t.d. valdsgerðir og tjóvari, — ja so finnst ikki aðrar tíðindakeldur enn maðurin á gøtu ni. Allar tær fýroysku tíðindastovurnar krúpa vanliga úttanum um tilfitt, hvat so orsøkin enn kann vera.

Men, fyrri at venda aftur til eðrnevnda spurning: Er Havnin veruliga vorðin eitt nýtt Chicago? Svárið má verða: Ikki beinleiðis — men næstan.

Vit hava so víð og víð fingið alt tað tilfar, sum skal til — eina velfyriskipaða sølu av øli og brennivíni. Øll kenna hjólkubbarnar, — teirra virkssemi er verðð presentarði á einum sálvurfati fyrri Føroya Løgtingi, í hvussu so er fyrri rúsdrekka-nevnd lögtingsins.

Tað verður ríkin ólóglig søla

í hesum klubbunum, tað kann í hvussu so er ikki reingjast.

Men, vit fingi meira enn tað, í sambandi við ølkubbar-nar kyknaði upp skokjvirksemi, pornoklubbar o.t. Hetta argar tó ikki meg, men harafturimóti er tað hugstoytt at siggja, at hesir ølkubbar og gleðshús skulu byggja teirra til veru á ta tápuliga brennivinslóg, sum vit hava idag. Tað eru tó ikki bert ølkubbararnar sum selja gott danskt bryggj. Seinasta nýggja tiltakið við hesi sølu var ein rullandi barr, sum koyrði út á bygd og seldi øl fyrri tann óføra pris uppá 300 kr. fyrri kassan.

Aftaná at hava lisið herið vil tann gløggi lesarin spyrja seg sjálfan: Er tað veruliga so galið, so má Havnin sigast at vera eitt nýtt Chicago.

Men, tann enn meira gløggi lesarin vil duga at siggja, at tað væntar ein munandi táttur í fyrri at sammetingin kann verða fullkomin, — og tað er leikluturin hjá lögregluni í hesum speli.

Vit eru — Harrin havi lov — so heppin at hava ein poli-

timeistara sum er so ógvuliga stórná hvat hesum máli viðvíkur. Hevði hann verið tað mótsætta, sum mæng fanatisk avhaldsfólk høvdu vónað, so hevði tað beinanvegin blivið blóðugt álvara í orðsins sanna týdningi — skjóting í gotunum og morð vildi verið daglig fyrbrigði — og sammetingin Havnin — Chicago vildi verið fullkomin.

Nei, kær avhaldsfólk og fanatikarar, lat okkum fyrri okkara egnu skuld lata vera við at eggja lögregluni til at halda uppi nógaldandi brennivinslóg. Tað vildi verið meira skilgott, at tikið tað óreina við rútin; sum gjørt varð í USA á sinni, nevniliga við at broyta ta lóg-gávu, sum skapar grundarlággj undir hesi vamlisligu og klumruft av kyniskum »profitmakarum«, sum liva av smugling og ólóglegari brennivins-sølu.

Politimeistarin hevur tó í sein astuni roynt at rudda upp, men bert í teimum nýstovnaðu ølkubbum, Skal ein trúgva tí, sum hann segði í Útvarpinum herfyri, so hava teir eldru øl-

klubbarnir ein framhjárætt hjá Politimeistarinum og er tað so stórt ein orsøk til hjá hesum ølkubbum at vera bangnir fyrri tilveru teirra framvirk, um so er, at nógaldandi brennivinslóg framvegis verður galdandi.

Harafturimóti verður tað áhugavert at frætta, hvussu hesir »etablerede ølkubbar« — sum Politimeistarinn málbar seg — koma at fáa nógmið av til flutningi, um so er at lógarupp skotið verður samtykt. Tí, eftir hesum lógaruppskoti skal rúsdrekka keypast og avhæintast persónligt. Hvør man so tíma at fara til Rúsdrekkasoluna og keypa í kassa av øli fyrri 95 kr. draga hann til ølkubbin og sum løn fyrri striðið fáa loyvi til at keypa hetta sama ølið einaferð afturat, men hesaferð fyrri 150 kr. kassan?

Núvel — vit skulu til fólka-atkvøðu um spurningin og tað er jú so ógvuliga demokratiskt. Men mangan eru fólkaatkvøður ein stórir ódemokratiskur háttur at greiða ein tilfikan spurning, ikki minst tá evnið er so flokt, sum í fyriliggjandi máli.

Tí vit mugu jú gera okkum greitt, at nevndu lógloysingar, limir av núverandi ølkubbum og øðrum »organiseradum« til-tøkum fyrri drekkari, í manna-

samfelagsins heilaga navni, — øll hesi menniskju vija sjálvandi atkvøða nei til eina broyting av nógaldandi brennivinslóg. Sjálvandi tí, at tann skipan vit nú hava, er grundarlággj fyrri, at øll hesi fólk kunnu halda fram við teirra lógloysi.

Vit koma soleiðis at siggja eina meira og minni fjølbroytta samkomu av nei-atkvøðum til fólkaatkvøðuna 8. november.

Nevniliga, spritsmuglarar, brennivinshandlarar, ølseljarar og alfonsar, og so organiserad avhaldsfólk og religiosir fanatikarar.

Tað vildi verið áhugavert og stuttligt at sæð øll hesi fólkingið hond í hond til valhølini tann 8. november.

Tí sigi eg enn einaferð — kær avhaldsfólk — halda tit ikki sjálvi, at vit øll skulu atkvøða ja fyrri hesum lógaruppskoti, um nýggja brennivinslóg, sum nettuppi mðar imóti at gera tað ennmeira trupult hjá ølkubbum v.m. at halda fram við teirra virkssemi???

Ella ynskja tit veruliga at ganga sneisarið hjá hesar »etablerede ølkubbar«, brennivinshandlarar, smuglarar v.m.???

Eg spyrj bara!!!

HKJ

Framhald frá 1. síðu.

gloymir burtur partar av verun leikanum, sum gevur hesa skeivu mynd. Við bert at tala um tað, sum dregur frá og gloyma fyrirminnar er gjørt at lýsa málið so illa, at myndin gerst heilt rong. Hetta hevur verið mátin í hesum føri.

Sagt verður, at brennivins-handil skal koma aftur. Hetta er ræðumynd, sum ikki sigur frá, at brennivinshandl altíð hevur verið í Føroyum. Skipa-felagsgoymslurnar, posthúsin og allir loynhandlarnir hava í meir enn hálvundrad ár ikki verið annað enn úthandlar fyrri útlendsk brennivinsfelog. Í hesum handlum er einki eftirlit við umfarinum, men tað kann skapast gjøgnum rúsdrekkasølu land sins.

Hetta eftirlit kann ikki forða fyrri, at menn skipa seg í felags-skapir sum klubbar, og tað var heldur ikki ætlanin, men hetta eftirlit kann forða fyrri beinleiðis handli við rúsdrekka í slíkum klubbunum og minka um ólógliga umfarið í sini heild.

Ein próvgrund, nýtt verður í-móti at skipa einkarsølu er, at umsitingin verður so stór, og at hon skal byggjast upp av nýggjum. Sagt verður ikki frá, at alla hesa umsiting bert í framm-anundan m. a. á Skipafelagnum, DFDS, Traderline, gjaldstovudeildunum, posthúsum, sýsluskriverstovunum og øllum minni skipafelagsgoymslum. — Einki verður talað um, at við einkarsøluni kann rationalisering fremjast innan hetta økið, sum ger, at hópur av fólki kann fáast til annað produktivt arbeiði í samfelagnum, og at nógva dupult og tryðdupult umsiting kann sparast.

Sagt verður at rúsdrekka gerst óv dýrt í rúsdrekkasølu

landsins; her dugi eg ikki at skilja argumentationina. Tað er eitt ynski, at rúsdrekka er dýrt, tí tað minkar um søluna, men er tað dýrt úr landsins rúsdrekkasølu er eisini tað galið.

Nú er veruleikin at rúsdrekkasøla landsins kundi selt biligari, tí nógv er at spara í umsiting og farmagjaldi, men tað er ikki ætlanin at selja biligari, og landskassin fer so nakrar nntokur afturat, men hesum kann vel eingin hava nakað imóti. Hann, sum í dag gildir umleið flmti oyru uppá ølfloksuna til skipaavgreiðslurnar, letur tær væl eins gjarna í landskassin ella til eftirlit við rúsdrekka og til upplýsing um skaðligu ávirkanina, rúsdrekka hevur, tí ætlanin við nýggju lógini var eisini at hjálpa avhaldsrørsluni at geva skilagrar upplýsing um rúsdand. evni.

Hvat prísinum viðvíkur vildi verið ólóglig skilgott at gjørt sterkara ólói dýrari enn vanligt pilsnarøl sum Hof og Grøn Tuborg.

Skrivað hevur verið nógv um alkoholmisbrúk og alkoholikara vandan her og aðrastaðni. Eingin sigur frá, at hesum vanda sleppa vit ikki undan við galdandi lóg. Tað er í dag møguligt hjá monnum at fáa alt teim lyst í; teir mugu bert í mongum føri gjalda mangar ferðir meir fyrri tað á ólógliga marknaðinum. Okkara sósíalu sorgarleikir gerast á tann hátt enn daprir enn aðrastaðni. Eingin skipan, hon veri seg so strong hon vera vil, hevur kunnað fyrri-byrgt slíkum sorgarleikum og forðað fyrri, at nakrir gerast alkoholikarar.

Áðrenn eg sleppi skrivningini, sum verið hevur imóti lógini, og skrivningini, sum hevur burtur-gloymt allar fyrirminur, sum lógin er láði at fáa framar, vil

eg visa á hvørji orindi menn koma at ganga, tá teir hava roynt at geva fólki skeiva fatan av broytingini.

Menn koma á henda hátt heldur at unna útlendskari monopolkapitalismu, sum felagðið Tuborg-Carlberg umboðar, vinningin av at selja froying-num er tað rúsevni, teir í øllum føri vilja nýta, heldur enn at vit gera ein »dyd af nødvendighed« at froyingar sjálvir lata tann partin av vatni, sum nýtast skal til ólneytsi úr froyiskum keldum og harvið birta enn eitt sindur upp undir, at vit framleiða sum mest her heima.

Tað er vel ikki búskaparlíga voksirinum í Føroyum barst verður imóti?

Ella er tað so ódemokratisk hugsan, sum býr í monnum, at tær siga:

»Galdandi skipan gevur mær tað, eg havi brúk fyrri, hvi so gera nakra broyting?»

Hesum kann eg ikki trúgva. Tað er nevniliga so, at um menn sleppa burtur úr kassadrekkingini, har 12 fløskur verða druknar á rað, so verður samfelagsökotomisk, missurin av rúsdrekkanýtslu at minka, av víð gerast sjálvbjargnari, tí meir kann framleiðast, tá menn fara aftur til arbeiðis ella útróðrar, tá í ella 2 fløskur eru druknar og ikki tær 12.

Hesum er eingin vónandi imóti, hóast gloyndur er fyrrmenurin av, at menn ikki keypa kassar í senn.

Vónandi er heldur eingin imóti, at rúsdrekkasølan við at hava eitt gott úrval av góðum vinsløgum kanska kann ávirka menn at drekka tað vøkara vindið heldur enn 96% fín-sprítt.

Tað eru mesí sum elefantkanónir summir blaðstjórnarar hava nýtt at verja »Elefantne-

við imóti lögtingsuppskötinum, og kanska havi eg eisini í vissan mun nýt elefantbyrsu aftur imóti, men vil eg at enda draga eitt sindur fram um ymsar støðutakanir í hesum máli.

Í landsstýrinum er tað ein meiriluti uppá 4 av 5, sum hava stuðlað uppskotið. Í lögtinginum eru tað menn úr øllum flokkum, sum við meiriluta stuðla broytingini og umboð fyrri sambandsflokkinn, sum er tann flokkurin, har flestir vóru imóti, um enn onkur var við segði — sjálvur fráholdsmáður — at hann møguliga kundi havt stuðlað uppskötinum, um:

- 1) fútin hevði sýnt, at hann megnaði at saksókt onkran av teim, sum í løtuni ólógliga selja øl í ymsum felogum og
- 2) framleiðslan av sterkum øli í Føroyum varð nationaliserað.

Til fyrri treytina máttu vit siga, at hetta mest sum hevði akademiskan áhuga, tá ætlanin var at fremja nýggja lóg-gávu, sum greitt segði, at bert rúsdrekkasøla landsins og eingin annar kann selja rúsandil lóg, og til seinna, at hetta vildi javnaðarmenn stuðla, men í tinginum fekkst kki meiriluti fyrri hesum.

Tá nú stóðan er so, at bert heta lida var ímillum menn, og at um hetta var loyst, vildi møguliga eingin fólkaatkvøða verið, men bert ein tingsamtykt, er tað lógið, at nú uppundir atkvøðuna verður ein gjøgnumheil (massv) propaganda sett í verk til at ræða fólk við øllum vanluksum, um lítill broyting verður framd í galdandi lóg.

Vit vísa øll, at fullkomið bann fyrri rúsdrekka ber ikki til at seta, í Amerika royndu teir í triatrunum, og í kjalarverri

num av hesi strongu lóg ibirtist alt hitt mikla brotsmannaveldið, sum plagar okkum enn. Í Noreg fingi vit hitt mikla heimabryggjarið, í arabaralundunum, sum bann hava sett, ein óhelmandi floy av smuglaravirkssemi o.s.fr. Rúsdrekkastryminum megna vit ikki at gera heila byrging fyrri, men vit kunnu óivað fáa meira tamarhald á honum iðgjøgnum tann sávn, sum nýggja lógin ætlar at gera.

Fellur lógin, ber kanska til at stóða søluni í »etablerade« klubbunum, men vit fáa tær nakrar hundrad ólóglegar bí og kjallarsølur. Verður hon samtykt, stógar mesti parturin av ólógliga soluvirksminum, og vit fáa betur eftirlit, samstundis sum tæy, við ikki ætla at lata vera við at ræða rúsdrekka, fáa høvi til at keypa ser slíkt í smærri nógdom undir eftirliti, men tó á ein frelsari hátt enn nú, um enn tæy tó kki sleppa at drekka sterkastu øl-slogini.

Eg vil rólga mæla fólki til at atkvøða ja. Tí eg vót, at nýggja lógin er alkoholhygiejniske, t.v.s. hon lærir fólk at fáa eitt viðskifti og eina stóðu til alkohol, har ikki bert ræður um at elgja í seg, men har hann, sum ikki vil drekka, fær sín vilja, og hin, sum við hógv drekkur og dugir at fáa góðar lötur burar úr tí uttan at órógva umverð sína, kann gera tað undir eftirliti.

Øll vita, at verri skipan enn galdandi fns: ikki.

Broytingin ger tí í hvussu er ikki verri, og øll áttu at víta ølla kundu vóna, at hon ber bara í ser.

Allar lógir broystast, tá tíðin er komin; hendan trengir til ábót.

Atli P. Dam